

Å sikre bærekraftig miljø: Tiltak rettet mot barn, unge og familier

Anett Apeland og Kristine Amlund Hagen

Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge

18.09.19

Bærekraftig miljø for barn og unge

Potensiale

Utviklingsmuligheter

Faktorer som hemmer

Faktorer som fremmer

Hva mener vi med uheldige utfall?

Vold

Kriminalitet

Skolefravall

Utenforskap

Angst

Rusavhengighet

Trygd

Marginalisering

Arbeidsledighet

Aggresjon

Sosial isolasjon

Sykdom

Depresjon

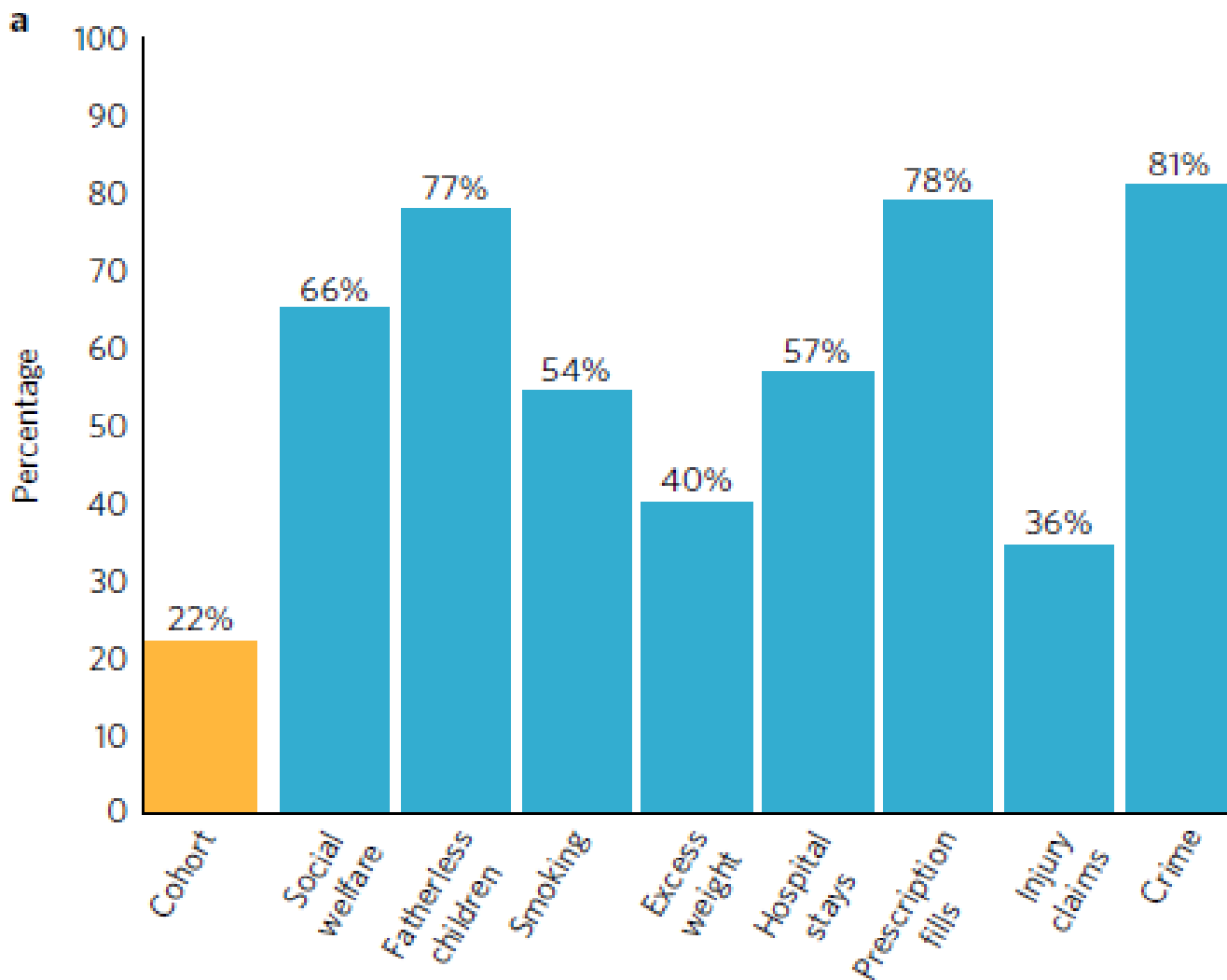
Risiko- og beskyttelsesfaktorer:

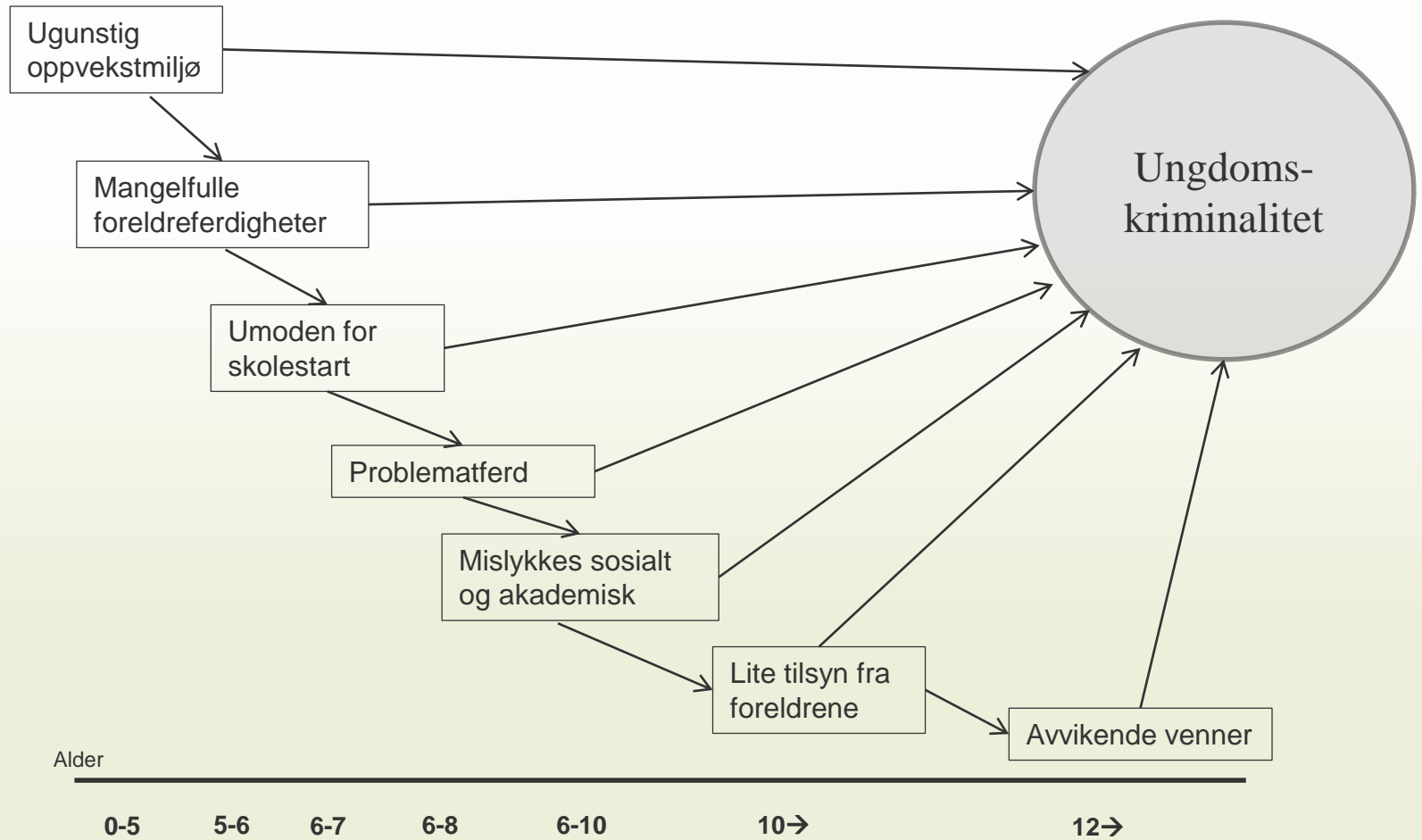

Childhood forecasting of a small segment of the population with large economic burden

Avshalom Caspi^{1,2,3,4*}, Renate M. Houts¹, Daniel W. Belsky^{5,6}, Honalee Harrington¹, Sean Hogan⁷, Sandhya Ramrakha⁷, Richie Poulton⁷ and Terrie E. Moffitt^{1,2,3,4}

Policymakers are interested in early-years interventions to ameliorate childhood risks. They hope for improved adult outcomes in the long run that bring a return on investment. The size of the return that can be expected partly depends on how strongly childhood risks forecast adult outcomes, but there is disagreement about whether childhood determines adulthood. We integrated multiple nationwide administrative databases and electronic medical records with the four-decade-long Dunedin birth cohort study to test child-to-adult prediction in a different way, using a population-segmentation approach. A segment comprising 22% of the cohort accounted for 36% of the cohort's injury insurance claims; 40% of excess obese kilograms; 54% of cigarettes smoked; 57% of hospital nights; 66% of welfare benefits; 77% of fatherless child-rearing; 78% of prescription fills; and 81% of criminal convictions. Childhood risks, including poor brain health at three years of age, predicted this segment with large effect sizes. Early-years interventions that are effective for this population segment could yield very large returns on investment.

3 prinsipper for god utvikling hos barn og unge

- Gode og trygge relasjoner

- Redusere kilder til stress og risiko

- Utvikling av ferdigheter og mestring

Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology, 40(2), 1–14, 2011

Treatment Outcomes and Mediators of Parent Management Training: A One-Year Follow-Up of Children with Conduct Problems

Kristine Amlund Hagen, Terje Ogden, and Gunnar Bjørnebekk
Norwegian Center for Child Behavioral Development, University of Oslo

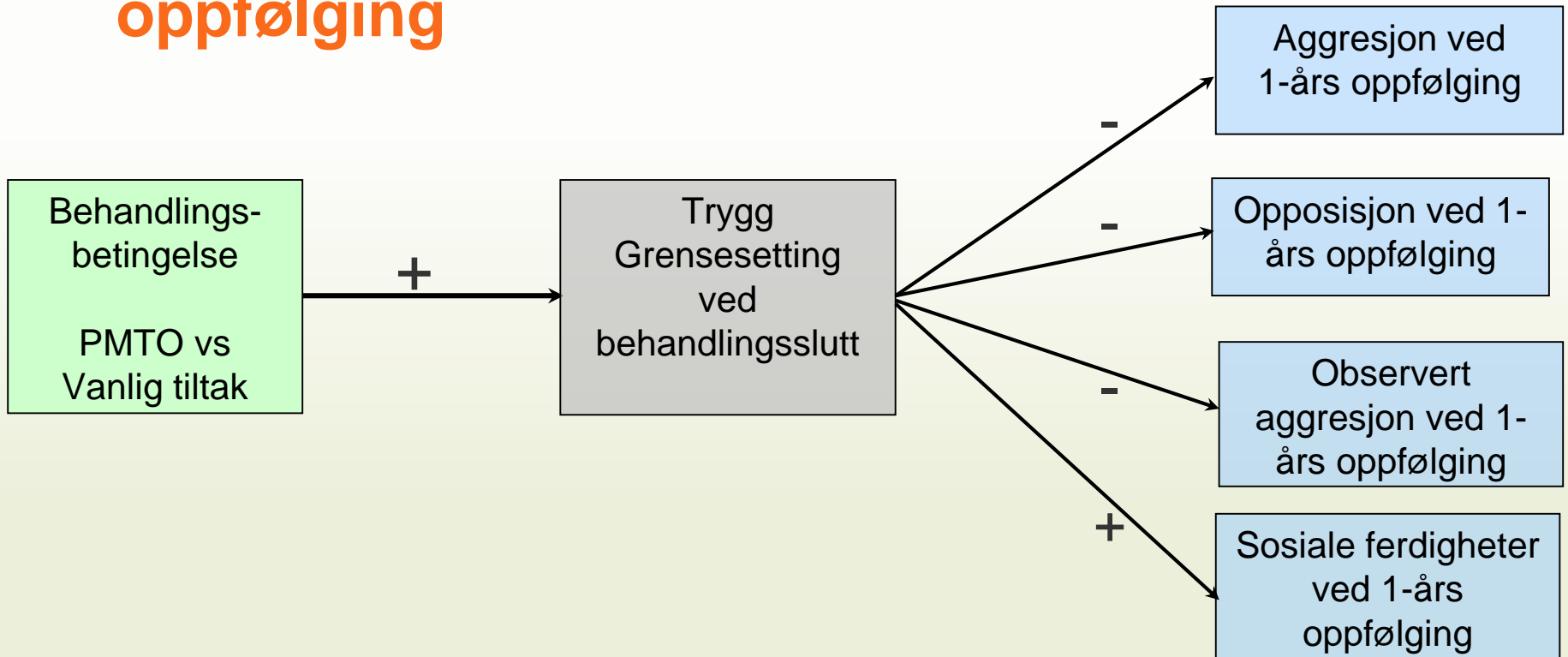
This effectiveness study presents the results of a 1-year follow-up of a randomized controlled trial of Parent Management Training. Families of 112 Norwegian girls and boys with clinic-level conduct problems participated, and 75 (67%) families were retained at follow-up. Children ranged in age from 4 to 12 at intake ($M = 8.44$). Families randomized to the control group received an active treatment alternative as would be normally offered by participating agencies. Multi-informant, multisetting outcome measures were collected and results from both intention-to-treat and treatment-on-the-treated analyses are presented. In two separate indirect effects models, assignment to Parent Management Training—the Oregon model predicted greater effective discipline and family cohesion at postassessment, which in turn predicted improvements in several child domains at follow-up.

Deltakere i PMTO studien

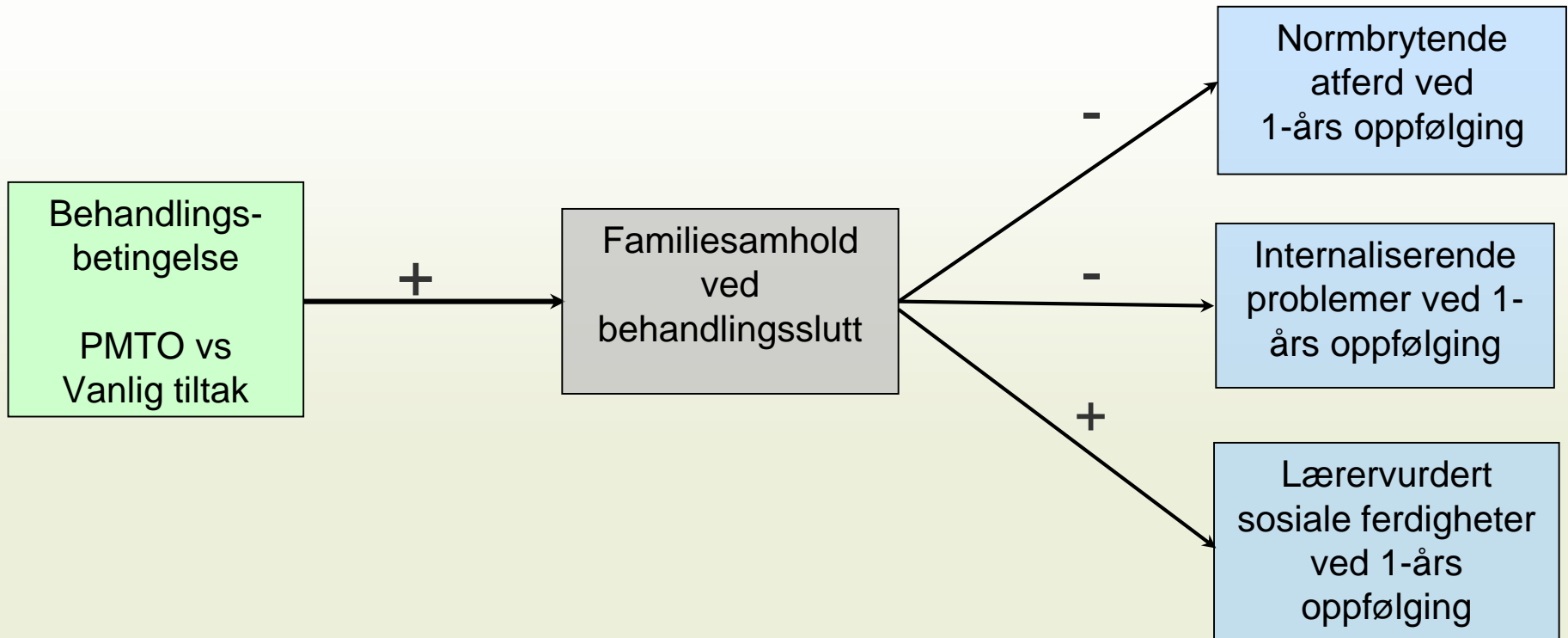
- 112 barn og deres foresatte: 90 gutter; 22 jenter,
- Rekruttert fra: Barnevernstjenesten og Psykisk helsevern (BUP)
- Alder: 4-12 år (gj.sn. 8,44)
- Familiene tilfeldig fordelt med 59 på PMTO og 53 til vanlige tjenester.

Resultater etter 1-års oppfølging

Resultater etter 1-års oppfølging

NUBU | NASJONALT UTVIKLINGSSENTER
FOR BARN OG UNGE

Effektive tiltak

Foreldre- og familieveiledning

Målsetting med NUBUS familieprogrammer: Å skape endring i utøvelse av foreldreskap

Å bevege familiesystemet fra et negativt samspillsmønster i retning av et utviklingsfremmende samspill tilpasset barnets behov.

- Øke selvregulering hos foreldre og barn
- Styrke positiv involvering og samhold i familien
- Fremme nye mestringsområder hos barnet
- Redusere negativt samspill

Tre kjerneområder i autoritativ foreldrepraksis

- Å involvere seg følelsesmessig i barnet på en varm, sensitiv og anerkjennende måte
- Å oppmuntre til psykologisk selvstendighet gjennom å være tydelig og støttende i sine forventninger til barnet
- Å stille krav tilpasset barnets utviklingsnivå på en følelsesmessig regulert måte, gjennom forutsigbar grensesetting og oppfølging

Baumrind (1991, 1971)

Årsaks og risikofaktorer for utvikling av atferdsvansker

Tre former for negativt eller tvingende foreldre - barn samspill

I familier hvor barnet viser atferdsvansker, har forskere observert et samspillsmønster preget av

- 1. Negativ gjengjeldelse
- 2. Opptrappende og eskalerende konflikter
- 3. Tilbaketrekning – og frafall fra aldersadekvate krav for å unngå ubehag

Patterson 1982, 2002

Kjennetegn ved tvingende samhandling

- Sutring, kjefting, krangling, hyling, fysisk irttesettelse, fiendtlighet (verbalt og nonverbalt)
- Negativ oppførsel får mer oppmerksomhet enn positiv oppførsel
- Foreldre gir mange beskjeder uten oppfølging
- Nøytral oppførsel hos barnet forstås som negativ
- Negative attribusjoner/ bebreidelser
- Akselererende straff
- Manglende regulering av følelser (eskalerende konflikter)

En sammenheng mellom varighet på konflikt og eskalering av negative følelser og voldsbruk

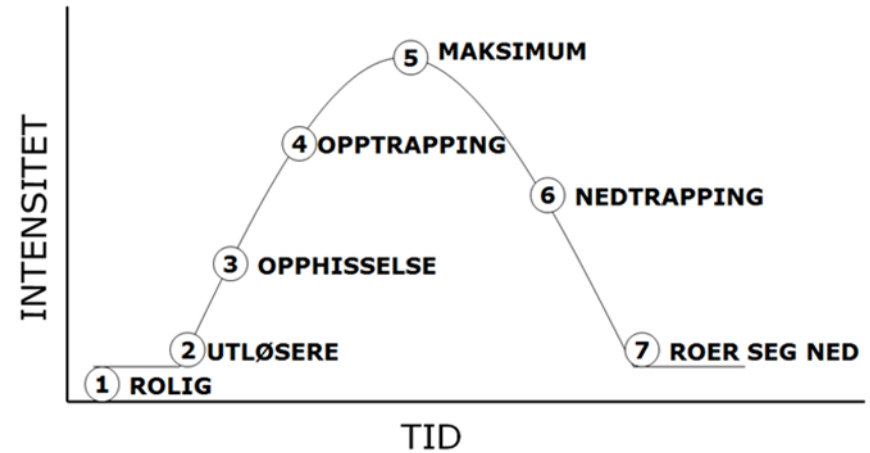
- Tvingende samhandling oppstår ofte i rutine- og grense-settingssituasjoner i barnefamilier.
- Observasjonsstudier av omsorgssviktfamilier, viser at sannsynligheten for voldelig utagering henger sammen med lengre sekvenser av tvingende samhandling. Voldelig utagering er et sannsynlig utfall i negative samhandlingssekvenser som varer over tid.

Patterson og Forgatch, 2010

Begrunnelse for å gripe inn tidlig i eskaleringen

- Selv om tvingende samhandling oftest starter med lav intensitet, blir følelsesregulering vanskeligere jo lengre det negative samhandlingsmønstret varer.
- Hvis samhandlingen brytes tidlig (ved lav intensitet), vil konflikteskalering hindres, samtidig som det er mulig

Bearbeidet etter: Walker, Colvin & Ramsey (1995)

å unngå den intense negative samhandlingen som ofte resulterer i vedvarende alvorlige problemer for barnet.

Fellestrekk i intervensjonene

Ressursperspektiv: Barn og foreldre

Vektlegging av risiko- og beskyttende faktorer

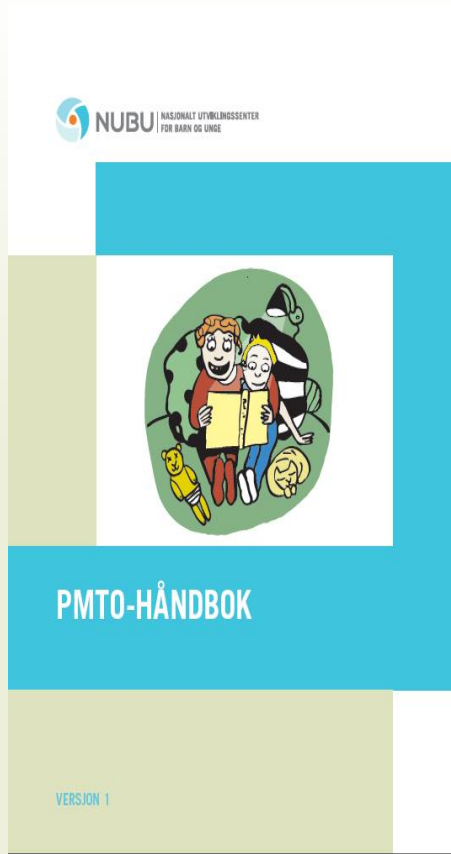
Samspill barn og foreldre

Utfordringene forstås i lys av den kontekst barnet og familien lever i

- Evidensstøttede prinsipper
- Strukturerte tilnærminger med skreddersøm
- Håndbøker, foreldremateriell og hjemmeoppgaver

Endring på handlings- og forståelsesnivå

Øve, problemløse og
reflektere

Ferdighetstrening og skreddersøm

Demonstrasjoner,
øvelser og
hjemmeoppgaver
Tilpasning til familien

Kvalitetssikring av utøvelsen

Veiledning,
oppfølging og
evaluering

Eksempel: Forskningsstøttede foreldreferdigheter i PMTO

Positiv involvering

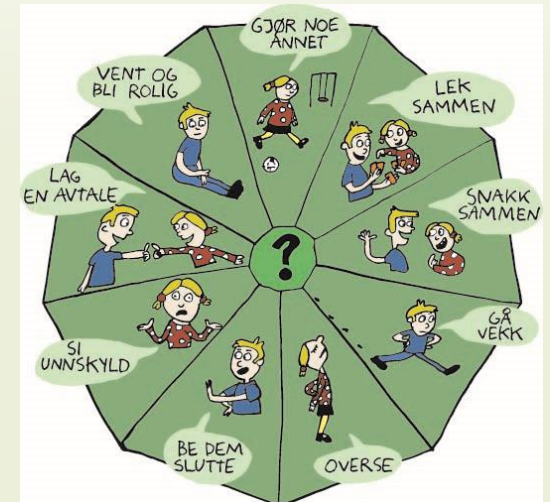
Oppmuntring

Negative konsekvenser

Tilsyn/oppfølging

Problemløsning

Eksempel: Kliniske støttekomponenter i PMTO

Emosjonell regulering

Gode beskjeder

Kommunikasjon med barn

Kartlegging av hva barnet gjør

Eksempel: Forløp i PMTO-foreldretrening

Skape samarbeidsallianse og optimisme

- Vektlegge ressurser og styrker i familien
- Introdusere effektive beskjeder
- Gi opplevelse av rask endring

Trene på grunnleggende foreldreferdigheter

- Oppmuntring
- Regulering av negative følelser
- Negative konsekvenser

Individuell tilpasning til familien: Generalisering

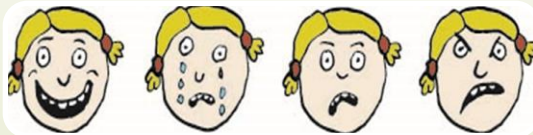
- Positiv involvering, kommunikasjon, problemløsning, tilsyn og skole

Virksomheter ved bruk av øvelser og refleksjon

TRENE FERDIGHETER

Nytt handlingsrepertoar
Aktivering av følelser

- **FØLELSESMESSIG AKTIVERING**
- Økt sensitivitet for barneperspektivet
- Kontakt med ikke-verbaliserte reaksjoner

- **REFLEKSJON**
- Nye fortolkninger av barnets uttrykksformer
- Økt forståelse for egne og barnets reaksjoner (mentalisering)

Tilpasning til kontekst: Foreldrekurs for etniske minoriteter og Kurs for fosterforeldre

**KURS I PMTO
FORELDREMATERIELL
NORSK/SOMALI**

Navn

har deltatt på PMTO-kurs for fosterforeldre
(Parent Management Training – Oregonmodellen)
Kurset har bestått av 9 kursdager

Foreldrekurset har hatt følgende temaer:

1. Gode og effektive beskjeder
2. Oppmuntring og belønning
3. Grensesetting og bruk av konsekvenser
4. Kommunikasjon og problemløsning
5. Barnehage/skole
6. Regulering av egne følelser
7. Tilsyn

Dato:

Kursleder

Kursleder

HUSKELISTE FOR LEKSELESING

En fast tid

Et stille sted

En bestemt tidsperiode

Daglig trening

Foreldrenes hjelp

LIISKA XUSUUSTA AKHRINTA SHAQADA GURIGA

Wakhti go'an

Meel deggan

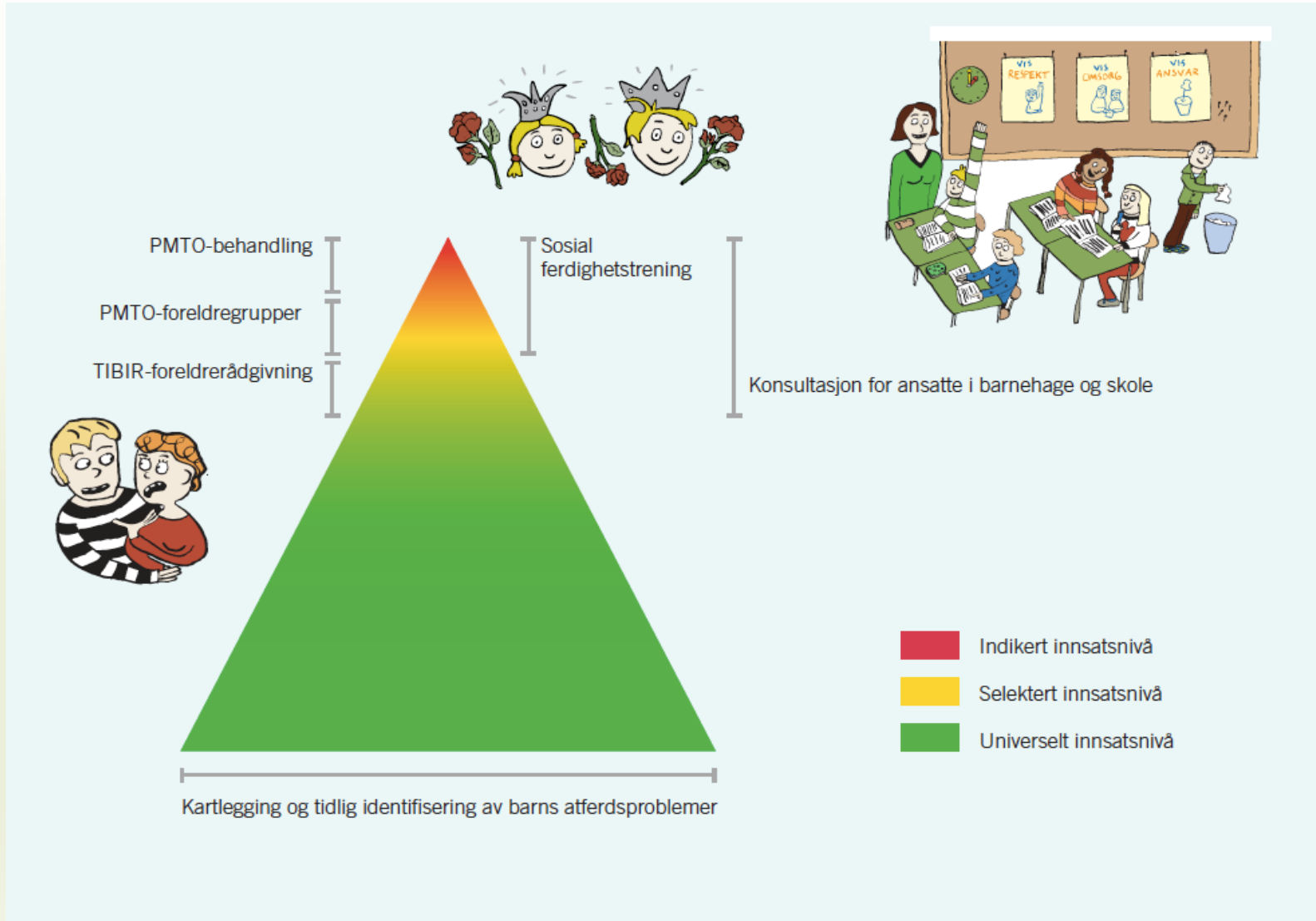
Muddo go'an

Tababbar maalin walba ah

Caawinta waalidka

TIBIR:

En forebyggende intervensjon

TIBIR implementeres i de eksisterende hjelpetjenestene i kommunene

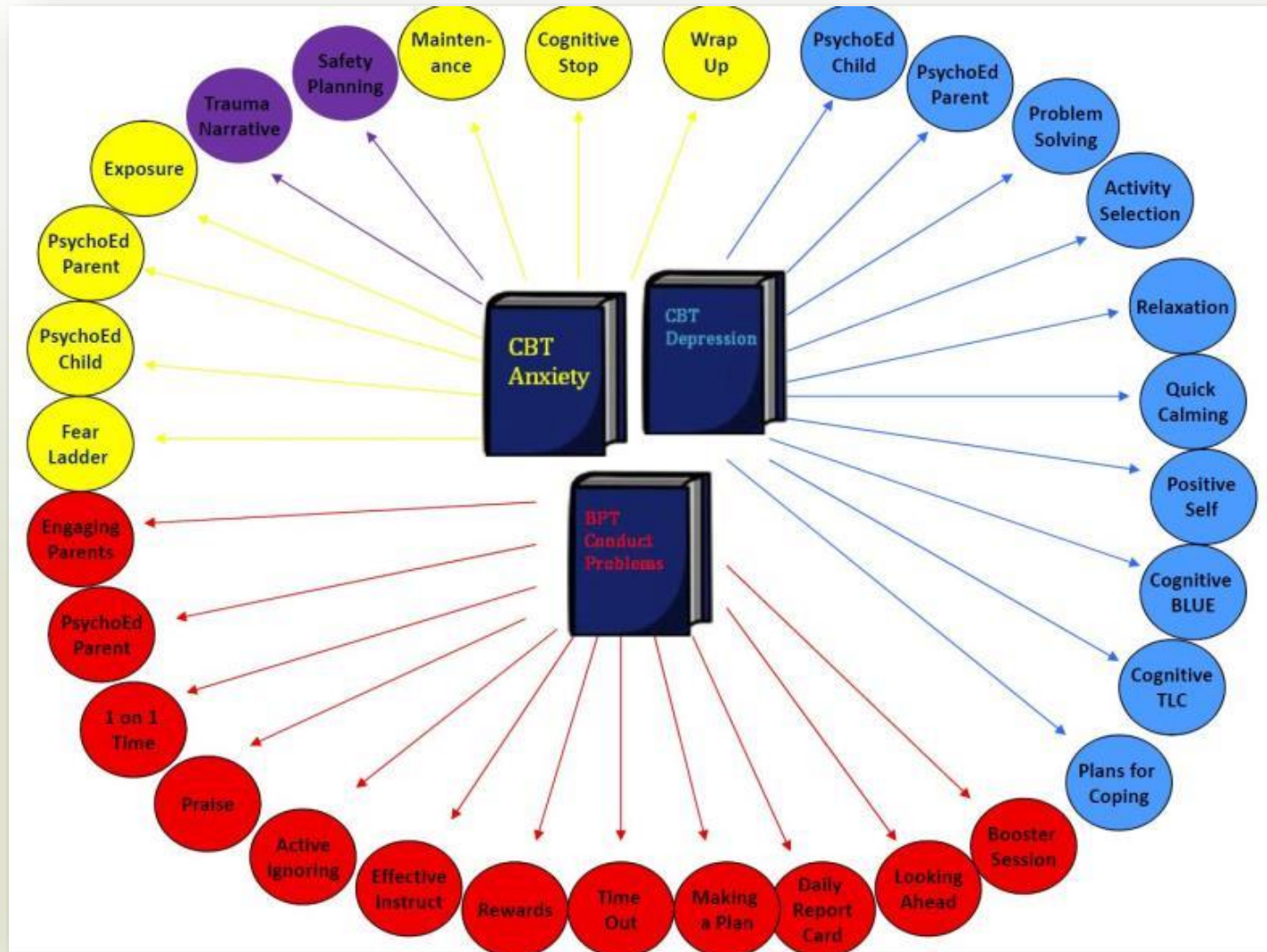

Helsestasjonen
Barnevernet
PP-tjenesten

MATCH– Modulbasert tilnærming til terapi for barn og unge

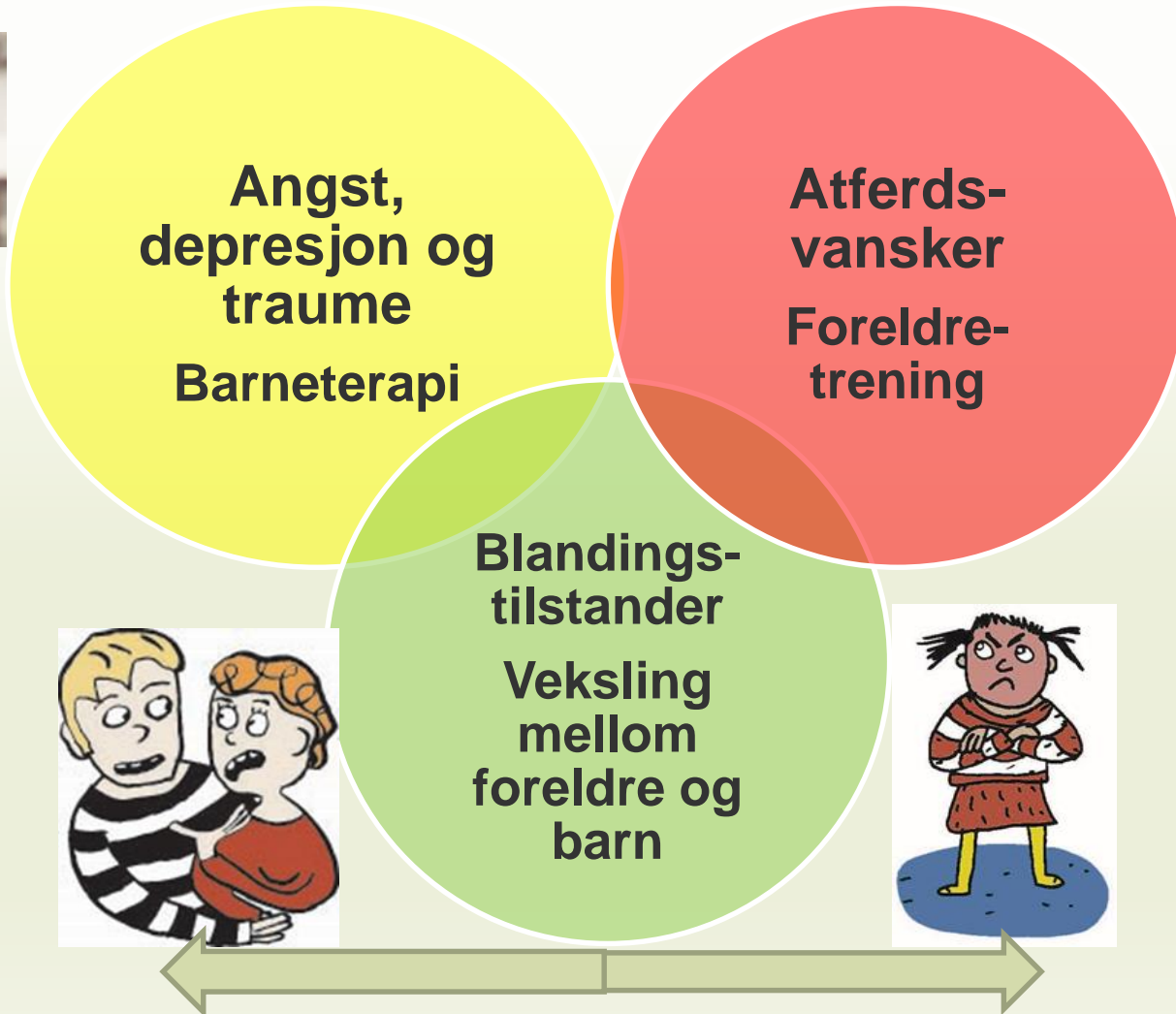
Integrerer av evidens-basert prinsipper for angst, depresjon, traumatisk stress og atferdsproblemer

Bruce, Chorpita & Weisz, 2009

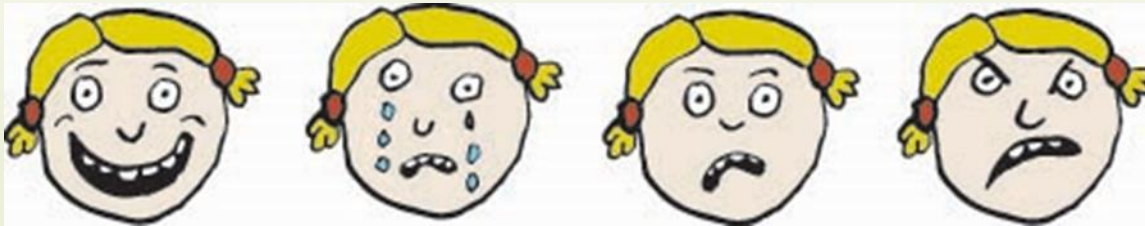

I MATCH bestemmer barnets symptomer hvem i familien innsatsen rettes mot

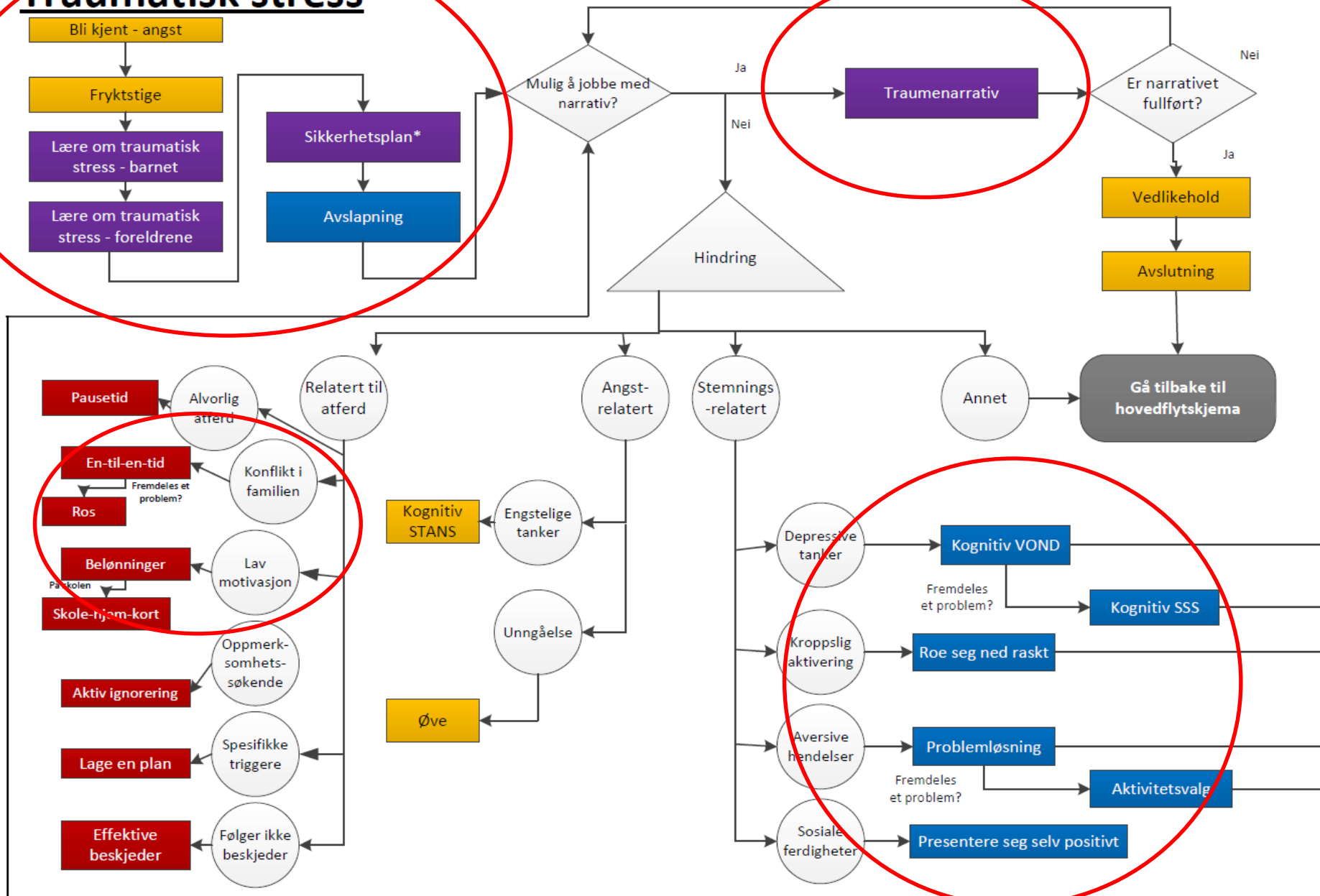

Klinisk illustrasjon – traumeprotokoll MATCH

- Jente 12 år – traumeerfaringer (PTSD), vansker med følelses-regulering og sosiale relasjoner, store vansker med å fungere i skolesituasjonen (tilleggs vansker)

Traumatisk stress

Utvidet TIBIR: Støtte til mestring - Foreldrerådgivning

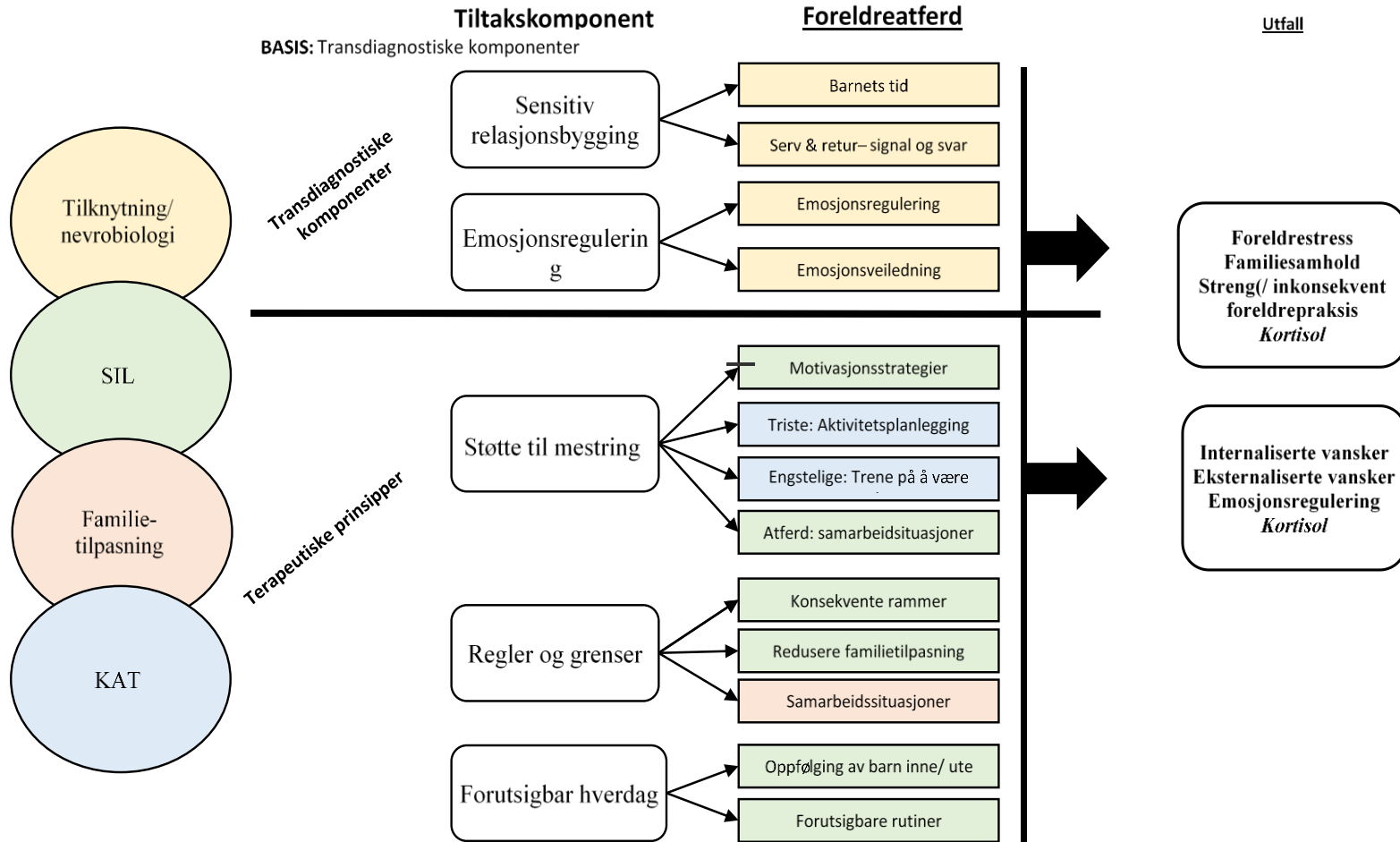
Samarbeidsprosjekt: Avdeling barn og forskningsavdelingen

Utgangspunkt i oppdatert forskning om virksomme komponenter, samt kliniske erfaringer fra PMTO, TIBIR og MATCH

Utvides til å gjelde engstelige og triste barn og familier som er i risiko for å gi mangelfull omsorg

Modell for Utvidelse av TIBIR

Takk for oppmerksomheten!

k.a.hagen@nubu.no

a.k.apeland@nubu.no